

dibuixa l'eix franco-alemany podria ser una realitat aviat, si és que els setze socis que comparteixen l'euro hi donen el vist-i-plau.

Al Banc Central Europeu la idea no suscita entusiasme, perquè interpreta que es deslegitima el seu paper d'òrgan omnipotent controlador de l'euro. D'aquí ve que el president del banc, Jean-Claude Juncker, proposés de crear una institució amb potestat per a abordar crisis com la de Grècia, però sense envair competències.

Grècia ha estat un dels principals receptors de fons comunitaris, però no sempre ha fet servir els diners de manera correcta. En aquest sentit, la UE hauria d'empènyer aquest estat membre cap a reformes estructurals del sistema impositiu propi, per fer un pas endavant creïble en la lluita contra la corrupció i l'evasió d'impostos i afrontar una retallada necessària en la despesa pública.

La fortalesa de l'euro, en joc. La crisi econòmica passa factura al funcionament de les institucions europees en un semestre en què s'aplica per primera vegada el tractat de Lisboa que, sobre el paper, ha de modificar l'estructura econòmica i política de la Unió Europea per ajustar-la a la nova realitat. No queda clar quin serà el futur de la unió monetària, però sí que ara es troba en un punt d'inflexió que només poden resoldre els estats que en formen part. Poden optar per la solidaritat o per desentendre's dels problemes. Però, sigui com sigui, ja no es podran fer enrere en una pràctica que durant molts anys ha implicat abusos i injustícies per part dels estats membres —només alguns, per sort—, i que incideixen directament en la gestió del minso pressupost de Brussel·les (un 1,27% del PIB dels estats membres). No es podrà portar el paraigua europeu sense comportar-se seguint els criteris econòmics i fiscals que s'han de derivar de les normes de convergència ideades amb el tractat de Maastricht. Els impulsors de la moneda única no estan en condicions de destruir un edifici monetari que, de moment, ha ofert més alegries que no desgràcies.

Gemma Aguilera

“Hi ha interessos perquè l'euro fracassi”

Anton Gasol (Cervià de les Garrigues, 1949) és doctor en economia. Acaba de publicar 'La llei del pèndol' (Ed. Destino, 2009). Considera que la UE ha d'anar més enllà de la unió monetària i posar les bases d'una unió econòmica.

L'euro és un gran fracàs de la UE, com apunten algunes veus, ara que les economies d'alguns estats membres no se'n surten?

—Tot al contrari, és un gran èxit, malgrat que alguns estats desitjaven que la UE fos només una unió duanera, que no hi hagués aranzels i es poguessin mobilitzar lliurement les mercaderies. Per fortuna, la majoria d'estats tenien clar que perquè hi hagués una àrea comunitària potent no n'hi havia prou d'establir la llibertat de circulació de béns i serveis, sinó que era imprescindible de garantir la mobilitat de les persones, esborrar fronteres, i també la lliure circulació de capitals. Posteriorment, la UE es va adonar que li mancava un element encara més important, disposar d'una moneda única. I la té. Sens dubte, l'euro és un gran encert per a Europa.

—Tenim una moneda única, però les polítiques de cada estat han donat resultats molt asimètrics en

les economies, vuit anys després de l'entrada en circulació de la moneda. No hi falla alguna cosa, en aquesta unió?

—I tant. A parer meu, el procés d'unió no s'ha completat; cal fer un pas endavant més ferm, que és la consecució de la unió econòmica. No n'hi ha prou de tenir la mateixa moneda, ja ho hem vist, Algunes economies, com la grega, la portuguesa, la italiana o l'espanyola, fins i tot, s'han quedat més despenjades. Però una unió econòmica de 27 estats no és gens fàcil d'assolir.

—No ho és ni per a l'euro, que no ha sabut atreure països amb una economia potent com el Regne Unit, entre més. Què requeriria, aquesta unió econòmica?

—A banda que les polítiques econòmiques siguin més o menys comunes a tots els estats, caldria un pressupost comunitari d'una certa envergadura. Actualment, aquest pressupost només és de l'1,27% del PIB de la UE. Ja es veu que no es poden fer polítiques econòmiques, amb aquesta caixa.

—Una unió econòmica hauria aturat la caiguda en picat de les economies que ara s'anomenen PIIGS (Portugal, Irlanda, Itàlia, Grècia i l'estat espanyol)?

—Amb un bon pressupost comunitari i unes directrius econòmiques comunes bàsiques, molt probablement alguns dels problemes que tenim ara no hi foren.

—S'han fet intents d'anar més enllà de la unió monetària, però sempre han acabat en fracàs. Es tracta de discrepàncies de fons del projecte econòmic de la UE o de manca de voluntat política dels estats, en general poc amics de la descentralització?

—Els estats es resisteixen a perdre atribucions. Ja s'han adonat que la unió monetària ha implicat que hi hagués un únic banc central, el BCE. I això, ras i curt, vol dir que els bancs dels

JORDI PLAY

Anton Gasol està convençut que una unió econòmica hauria atenuat l'impacte de la crisi.

estats perden atribucions i rellevància, perquè la funció principal d'un banc central és gestionar la seva divisa. Amb l'euro, els estats van perdre la divisa pròpia i, alhora, la missió principal del Banc d'Espanya, per exemple, es va escapar.

—Ara el Banc d'Espanya es dedica a controlar els bancs i caixes perquè no entrin en situacions de risc.

—Sí, i ja està bé, que faci aquesta funció de control, però la seva raó de ser bàsica es va desdibuixar amb la

desaparició de la pesseta. Sigui com sigui, la moneda única és un gran avantatge i una gran oportunitat.

—Però, justament, el fet que només hi hagi una taxa d'interès per a totes les economies de l'eurozona ha portat biaixos importants en algunes economies. Com es resol aquesta qüestió?

—És veritat que se n'ha fet molt mal ús, d'aquest avantatge de la moneda única, perquè, tot i que hi hagi una sola taxa d'interès, com que la política

econòmica no és igual a tots els estats ni hi és simètrica la situació econòmica, s'ha evidenciat que hi ha països que haurien de tenir una taxa d'interès més alta que la que ha aplicat el BCE. Hi ha hagut un diner barat i fàcil més enllà d'allò que les circumstàncies del país recomanaven. I això ha estat un problema greu.

—Què implicaria una unió econòmica a la UE?

—Si la unió econòmica fos total, voldria dir tenir un pressupost comunitari confeccionat per la UE, no un pressupost a cada estat. És a dir, que els impostos serien de la UE, no estatals. Passaria una mica com ara amb les comunitats autònomes, que hi ha un pressupost central i després s'estableixen cessions de tributs i més partides. És justament per aquesta pèrdua de competències que els estats es resisteixen a aquesta política econòmica comuna. Ja han perdut la política monetària i perdrien la política fiscal. Això els costa molt de pair! Ara, amb la situació econòmica que hi ha en alguns estats, es posa de manifest que és recomanable que hi hagi almenys unes directrius econòmiques comunes, i ja hi ha veus que propugnen un fons monetari europeu.

—Serà Alemanya que proposarà la creació d'una institució semblant al Fons Monetari Internacional (FMI) per a la zona euro, com a eina per assegurar-ne l'estabilitat i lluitar contra la crisi de la moneda única. Pot ser un bon mecanisme?

—Jo no en diria establir, sinó disciplinar. La funció de l'FMI és disciplinar els comportaments de les polítiques econòmiques i fiscals dels estats que li reclamen ajuda o intervenció. Ho veig bé, tot i que el BCE no opina igual, perquè considera que aquest nou organisme faria perdre credibilitat a l'euro. Amb tot, jo sóc més partidari d'una política econòmica comuna, la consecució d'allò que propugnava el tractat de Maastricht, una unió econòmica i monetària.

—L'euro havia de ser el paraigua protector de les inclemències econòmiques dels estats de l'eurozona. Però alguns membres ara tenen tempesta i reclamen l'ajuda dels altres estats. S'ha foradat, el paraigua?

JORDI BLAY

L'autor de *La llei del pèndol* defensa la importància de l'euro com un dels elements bàsics dels principis fundadors de la Unió Europea.

—En absolut, l'euro no en té la culpa. Difícilment s'hauria arribat a la situació que vivim amb tanta intensitat si no s'haguessin comès irresponsabilitats.

—De quina mena?

—Hi ha hagut unes economies que s'han comportat alegrement, precisament sota el paraigua d'aquesta política monetària comuna. L'euro donava la garantia que les taxes d'interès serien baixes perquè el BCE ja s'encarregaria que això fos així, controlant la inflació en general, tot i que hi ha diferències entre la inflació dels països. Espanya ha crescut en períodes d'expansió econòmica més que no pas els països limítrofs de l'àrea euro, però també ha crescut amb una taxa d'inflació per sobre d'aquests països. Com que a Espanya la inflació anava creixent d'un 1%-1,5% per sobre de la mitjana de la UE, doncs resulta que any rere any l'economia espanyola anava perdent competitivitat. I aquesta competitivitat no la podíem anar ajustant depreciant la nostra divisa, perquè ja no en teníem.

—Com es recupera la competitivitat, si no es pot devaluar la moneda?

—Aquesta competitivitat perduda, que és de prop d'un 20% d'ençà que es va implantar l'euro, no hi ha més remei que guanyar-la d'una manera molt més dolorosa, amb una política de rendes, és a dir, ajustant salaris i millorant la productivitat, que vol dir acomiadant molta més gent. És una manera molt perversa de millorar la productivitat. Esgotada la via de la devaluació de la moneda, només queda aquesta opció de traslladar els costos de la remuntada als treballadors.

—L'euro és innocent, la culpa és de les polítiques econòmiques dels estats.

—En part, em temo que sí. Però hi ha un altre factor: l'enveja és un dels llocs més comuns de la humanitat. Hi ha unes grans zones monetàries, que són el dòlar, el ien i l'euro, i ara també ho serà la moneda xinesa, el iuan. Si resulta que la potència de població europea és més gran que la dels EUA,

500 milions de persones; si resulta que el PIB de la UE dels 27 també és superior; i si a més tenim una moneda per a una bona part d'aquesta UE, doncs als Estats Units que funcioni molt bé la UE i la unió monetària no és una cosa que els faci gaire gràcia ni alegria. És una realitat que els fa pressió i que posa en tensió la seva àrea monetària i la seva economia. És evident que hi ha interessos perquè l'euro fracassi. Des que s'adoptà l'euro, hi ha hagut molta gent esperant que s'enfonsés.

—I hi ha risc d'esfondrament?

—La realitat és que, com que no hi ha un pressupost comunitari potent ni polítiques econòmiques coordinades, apareixen asimetries en els estats, que esdevenen una prova de foc per a l'euro. La pregunta rellevant que ens hem de fer és: si els estats són capaços de salvar grans bancs d'inversió, no han de poder ajudar petits països com ara Grècia o Portugal, o, si convingués, Espanya?

Gemma Aguilera